

RAE

Edebiyat,
fikir,
kültür,
sanat
derginiz.

Yıl: 4
Sayı: 33
Mart - Nisan 2025

İmtiyaz Sahibi
Süveyda Güleç

Genel Yayın Yönetmeni
Süveyda Güleç

Editör
Süveyda Güleç

Tasarım
YükselCan Bıçak

Kapak Tasarım
Rabia Gülşah Gültaş

Sosyal Medya Ekibi
Aycan Küçükkaya

Düzeltili
Ayşe Nur Kapıcı

Website Sorumlusu
Hakan Karaduman
Melih Katmer

İletişim
iletisim@rafdergi.com

 raf.dergi

 raf.dergi

İNDEKİLER

- 03** → Editörden
04 → Kaybolunca Buldum Seni - Deneme
05 → Yuvarlandım Canların Hududunda - Şiirhane
06 → Kargaşık - Şiirhane
07 → Buket Uzuner ile Röportaj
13 → Karikatüristik
14 → Ajanda - Şiirhane
16 → Kayıp - Hikaye
17 → Filmsever - Albüm
18 → Büyük Aşklar - Şiirhane
19 → Fotoğ-RAF
20 → Gelsin Artık İlkbahar - Şiirhane
21 → Kanadı Kırık Uçmaya Çalışan Birileri İçin - Deneme
22 → Tablo
23 → Savrulmak - Deneme
24 → Senaryodaki Değişim - Deneme
25 → Karikatüristik
26 → Bir Kayboluş Anatomisi - Deneme
27 → Kimim Ben - Şiirhane
28 → Gezgin
29 → Elinde Tutuyorsun Ya - Deneme
31 → Fotoğ-RAF
32 → Bilinmen Gerekmez Mi - Şiirhane
33 → Kitapsever
34 → Anneannemin Küpeleri - Hikaye
35 → Karikatüristik

Dergimiz siz değerli okuyucularımıza online olarak sunulmaktadır. Ücretsizdir.

NEFES RUF YILDIZ FİDAN

Beş yıl. Bazen bir nefeste geçen, bazen bitmek bilmeyen beş yıl. Sayfalar dolusu hayal, sayfalar dolusu emeğimiz var aramızda. Raf, 15 Nisan'da beş yaşına giriyor. Ve bu sayının teması: Kayboluş.

Ama bu, yalnızca yitip gitmenin hikâyesi değil. Kaybolmanın, dağılmanın, yorulmanın ve hatta vazgeçmenin ötesine geçenlerin hikâyesi. Beş yıl boyunca, kurucu ekibimiz ve sayfalara sesiyle dokunan nice isimler geldi geçti. Bazen yollarımız ayrıldı, bazen yeniden kesişti.

Bu sayıda, kayboluşun ardından gelen bulunuş hikayelerine de yer veriyoruz. Bir fikrin peşinden giden, kelimelere tutunan, bir zamanlar burada olup şimdi başka bir yolda ilerleyen herkesin izi var bu sayfalarda.

Ve beş yıldır, her zorlukta 'devam edelim mi?' diye sorarken, içimizden biri mutlaka 'evet' dedi. Yorulduk, pes ettik, yeniden başladık. Ve işte yine buradayız.

Nice yıllara, nice kayboluşlara ve nice yeniden bulunuşlara...

Kaybolunca Buldum Seni

Sinan URHAN

Bir hışımla atmıştım kendimi dışarıya. Sicimle inen yağmur pek de umurumda değildi. İçimde bir şeyleri bile arındırıyor olabilirdi. Belki de ondandı ona olan kayıtsızlığım. Küçük adımlarıma zıt, devasa düşüncelerle omuzlarım yerde yürüdüm. Saatlerce yürüdüm. Yola hürmette kusur etmeden usul usul yürüdüm. Düz yolda, zihnimdeki onlarca uçurumlarla dolu virajları dönerek yürüdüm. Çıkmaz sokaklara döndü kalbim. Geri döndüm bir daha yürüdüm. Bir mezarlığın önünde toprağın altındakileri düşündüm müteharrik bir ceset olarak. Bir zamanlar toprağın üstünde attıkları adımları hayal ettim. Toprak ayak bileklerimi altına doğru çekiyordu. Gözüm toprakta, toprak ellerimde. Başımı göğe kaldırdım. Çoğu zaman beni çağıranı duymazlıktan gelen kulaklarım kâinatı duyar oldu. Sese kulak verdim. Topraktan çektim ayaklarımı. Sesle kulluğa geldim. Yürüdüğüm yol değil yokuşmuş da güneşi bulunca anladım. Hiç konuşmadan gözlerim kapalı sadece dinledim. Dinledikçe dinlendi ruhum. Şefkatle kucakladı, merhametle karşıladı. Kapısına yöneldim, müşfik bir edayla buyur etti. Adımımı attım, bastığım yer sıcacıktı. Üşüyen ruhumu sarıp sarmaladı bir anda. Dizlerimin bağı çözüldü, dilim döküldü.

Senin dışında kime gitsem gurbette kaldım dedim. Utandım biraz, hatta biraz değil çokça utandım. Yenildikçe geldim sana, düştükçe geldim, yalnız kaldıkça, yalnız sana geldim. Ayakta iken kibirle meşguldüm dedim. Utandım, utançlarımı yüzüme vurmandan korktum. Onun dışında en büyük korkum henüz kendini keşfede-memiş birisi olarak seni anlayamadan, senin huzuruna ansızın çıkıvermek dedim.

Geceleri uykum kaçıyor...

Düşündükçe artıyor mahcubiyetimin debisi. Eşin dostun sadece ihtiyaç anında arayıp sormasından dem vurup, kırılıp gücenirken, sadece istemek için geldiğim huzurundan bir kez olsun kovmadın dedim. Döküldükçe çekildi belimdeki yükün kamburu. Çekildikçe doğruldum. Dağıldı kara bulutları yüreğimin, esti bahar yelleri, açtı gönül bahçemin gülleri. Saate bakmadım. Kapılar kapanacak dedi bir ses. Telaşla dışarı attım kendimi. Çıkarken dilim sayıklamaya devam ediyordu. Sen kapatma kapılarını, bu kapılar mühim değil cümlesini saldım semaya son olarak. Yağmur ince ince devam ediyordu. Ellerim cebimde semaya baktım alnıma bir yağmur damlası düştü. Pusuladan saydım. Adımlarım artık yönünü biliyordu. Bana sadece yürümek kaldı. Yola hürmette kusur etmeden yürüdüm, sadece yürüdüm.

Yuvarlandım Canların Hududunda

Erçağ AKARCA

Zoraki bir sessizliğin terkisinde yıpranmış yıllar,
Kimsesizliğin çarmihında kendini arayan bedenler,
Sıkışmış yorgun bir ruh kendi diğerkamsızlığına,
Bakışsızlığın çevgeniyle iteklenen solgun renkler düşüyor,
Yıllarca eskiyen saçlarımızın üzerine,
Kılıçlanan anılara takdim ediyor kendini,
Tezatl anıların aynalardan kaçan çaresizliği,
Yapay benlikleri büyütüyor, aynalardan yansıyan gölgeler,
Aynalardan yansıyan gölgeler,
Bayram şenlikli çocukların düşlerini uyandırıyor,
Sahte renklerin ötesinden, hakikatin sillesinden,
Masmavi bir güne ulaşamamanın kaligrafisini,
Nakşediyor çocukların gözlerinin içine,
Bir zamanın ortasında sallandım bu akşam,
Bir anın çehresinde saklandım ulaşılmazlığın rıhtımında,
Yuvarlandım kendi hiçliğimi unutarak,
Yuvarlandım bir kuşun kendi uçumsuzluğunu sessizce seyrederek,
Yuvarlandım canların hududunda...

Kargaşık

Beria Rana AKTAŞ

kelimeleri başımdan atmak hayli zor geliyor bu aralar,
düşündüklerimde kayboluyorum.
bir akşamüstü yorgunluğuyla kendimi tanımaya çabalıyorum,
kimdim, neydim ve ne olmalıydım geleceğin puslu sokaklarında.
yaşım büyüdükçe aklıma kazınan bazı doğrular küçülüyor,
küçüldükçe kayıplara karışıyor çaresiz.
su misali zamanın gergefinde bir "şey" olabilmek için koşturup duruyorum,
olduğum şeyde gözle görülüp, bir tahta kurulmak istiyorum.
suyu tükenmiş okyanusta kuru bir sandalım,
gözü kara meçhulde yönüme yoldaş arıyorum.
başımdan atamadığım kelimelerin boğucu sıcaklığında kavuruluyorum,
kayıplar bir telaş ve acele,
kayıplar yeni bir soluk içimde.

Buket Uzuner ile Röportaj

Cumhuriyetin 75. yılında “Cumhuriyet’in 75 İz Bırakan Kadını” arasında yer aldınız ve güçlü kaleminizle edebiyat dünyasında kendinize özgü bir yer edindiniz. Buket Uzuner olarak yazarlık yolculuğunuzun ilk adımları nasıl atıldı? Sizi bu serüvene yönlendiren en önemli dönüm noktaları nelerdir?

Hikâyenin içindeki parıldayan sihre, gerçeküstü öğelere ve hikâye edebilmeye hayranlığım çocukluğumda başladı diye bir giriş yapsam, hiç abartmış olmam. Çocukken, önce annemden sonra kitaplardan öğrendiğim kadarıyla yazarların, yazdıkları kadar heyecanlı ve maceralı hayatlar yaşayanlarına çok özenirdim. O yazarlar benim idollerimdi. Annemin Türk ve Dünya edebiyatına ilgisi ve hayranlığı, Halide Edip, Reşat Nuri, Halid Ziya ve Victor Hugo’ya hayranlığı, yetişkin romanlarını bana ve kardeşime çocukların anlayacağı şekilde özetlemesi, yazarlardan bahsederken yüzünde beliren hülyalı hayranlık... Bunların tümü ilk etkilenmelerim olabilir. Fakat sanırım en önemlisi benim de aynı şeylerden hoşlanmam ve saatlerce okuyup, yazmaktan zamanı ve mekânı, hatta ödevleri unutacak kadar o zamanlar adını koyamadan edebiyata ilgi duymam da kişilik özelliği olmalı. Derken, lisede kompozisyonları bazı yerel gazetelerde yayımlanan iddialı bir genç kız olmuştum. Şunu söylemeye çalışıyorum, lisedeyken ben artık yazarlığı kafama koymuş bir gençtim. Fakat bilime de hayrandım, zaten okullarda hep sayısal/fen bölümünde öğrenci oldum. Özellikle biyoloji, tabiat bilimleri, ekoloji, doğa, genetik ilgimi çekiyordu. Yani, sanıldığı gibi bilim insanı olduktan sonra yazarlığa heves etmiş ve bunun için bilimi terk etmiş değilim. Hatta 30 yaşına kadar ikisini yan yana götürdüm diyebilirim: yani biyolog olarak kazandığım burslarla yüksek lisans çalışmalarımı yurt dışında sürdürürken Türkiye’deki edebiyat dergilerinde yayımlanan öykü ve gezi günlükleri yazıyordum. Fakat eğer Leonardo da Vinci kadar dâhi değilseniz (!) hayatta sevdiğiniz birkaç işte birden iyi olmanız olanaksız. Çünkü bir alanda iyi olabilmek için bir ömrü o konuya adanmanız gerekir, hatta bir ömrün bile buna yettiği söylenemez. Tabii bir de cinsiyet etkeni var ki, ah ne var hem de! Çünkü ne kadar yetenekli ve gözü kara bir genç kadın olursanız olun, hemen tamamı erkeklerce yönetilen, düzenlenen ve kontrol edilen akademi, basın, yayıncılık ve sanat-edebiyat dünyasına, yani ‘kurtlar sofrasına’ (hele 1970’lerde) girerseniz, hatta bugün bile, canınızı mutlaka yakıyorlar. Psikolojik ve/veya fiziksel taciz, görmezden gelme ve küçümseme, erkekler arası dayanışmayla dışlanma hevesinizi kırıyor, enerjinizi ve yaşam sevincinizi yok ediyor. Ama zaten amaç da bu! Eğer yaptığınız işin iyi ve özgünlüğüne güveniyor, okumaya ve yazmaya devam ediyor yani vazgeçmiyor, biat etmiyor ve direniyorsanız, memleketin neredeyse tüm yayınevlerinden reddedilmiş olsanız bile sonunda başarılırsınız. Benim yazarlık hikâyem böyledir ve bunu her alanda kendine güvenen kızlara örnek olsun diye daima tekrarlıyorum. Bu söyleşiyi okuyan gençlere önemli bir notum daha var. Sanmayın ki, kitaplarınız yayımlandıktan sonra mücadele bitiyor. Hayır, arkanızı bir kuruma, bir siyasi güce veya ‘önemli’ kişilere yaslamayı kabul etmeyecek kadar ahlakî değerleriniz varsa bu mücadele ölene dek sürüyor. Fakat zamanla sizi gören, sizi okuyan ve anlayan okurlarınız oluyor ve onlar da tavrınızın etik bir tercih olduğunu bilmenin keyfini sizinle paylaşıyor, size, sizin gibi insanlar destek veriyorlar. Tabii benim: “dünyadaki tek mucize gençken iyi bir öğretmene rastlamaktır” sözündeki gibi bir şansım, 18 yaşlarımda yanına bir çırak gibi gittiğim Attila İlhan olmuştur.

Yazmaya yeni başladığınız Attila İlhan'lı edebiyat yıllarınızdan kısaca bahseder misiniz?

Elbette, edebiyatta ilk ustalarımın biri olarak sık sık andığım, bana çok emeği geçmiş şair ve romancı Attila İlhan'dır. O, henüz ilk öykülerimi yazdığım on yedi yaşlarımda, iyi edebiyatçıların kendilerinin değil, başkalarının hikâyelerini anlatanlar olduğunu bana öğreten kişiydi. Buna bağlı olarak, yazarların daha çok doğuştan gözlemci, ayrıntıları görebilen ve empatisi güçlü insanlar arasından çıktığını da söylerdi. Bu konuda 'yazar kumaşı' olanlar ve olmayanlar diye bir kriteri vardı. Zaman içinde bu sözlerinin doğru olduğunu yaşayarak anladım. İlk öykülerimi okuduğunda: "Sen kendini değil, başka insanları anlatıyorsun. Sende yazar kumaşı var Çocuğum!" dediğini hiç unutmam. İşte o "başka insanlar" edebiyatın en önemli, en has ve güzel malzemesi, hamurudur. Elbette insan hikâyeleri birbirine benzediği kadar da özgündür ve edebiyatçılar aslında ne anlatırsa anlatsın kendi bakış açısından, kendi takıntılılarıyla anlatır. Edebiyat bence, insanların kendilerini anlayabilmek için hikâyeye sanatını yaratarak ve aslında sözlü mitoloji geleneğinin yazılı formudur. İşte o nedenle o insanlar, yani karakterler hem başkasıdır hem de değildir. Çünkü her yazar, başkalarını kendi gözüyle görür. Böylece her karakterinde kendi bakış açısı, bir bakıma kendisi de vardır. Attila İlhan'ın editörlük yaptığı Bilgi Yayınevi'nin bürosunda Türk Edebiyatı'nın çok değerli ve önemli yazarlarıyla tanışmak ve erken yaşlardan başlayarak edebiyat dünyamızın içine girmek gibi bence önemli bir şansa kavuştum. Bir anlamda ustaların arasında büyüdüm.

Başarılı bir yazar olmanın yanı sıra, ülkemizin ilk sırt çantalı gezgin kadınlarından biri olarak farklı coğrafyaları keşfettiniz ve bu deneyimlerinizi gezi yazılarıyla okuyucularınıza aktardınız. Yazar kimliğinizle, "Gezi Edebiyatı" alanında eserler vermek bilinçli bir tercih miydi? Seyahatlerinizin edebiyatınıza katkısı ne oldu?

Haklısınız, "Gezi Edebiyatı" bizde sanki edebiyat dışı, turistik yüzeysel bir anlatıymış gibi önemsiz görülse de dünyada edebiyatın derinlikli ve mikro tarihsel ciddi bir alanıdır. Cemal Süreya: "Bir edebiyatçı ne yazarsa yazsın o artık edebiyattır" demişti. Örneğin Goethe'nin 1786'da başladığı İtalya yolculuğunu anlattığı "İtalya Seyahati" kitabı, otobiyografik izler taşır ve yazarın gösterişli bir hayattan sade bir varoluşa uzanan kişisel dönüşümüne de tanıklık etmemizi sağlar, diye tanıtılır. Bizden en başta Evliya Çelebi pirimizin çağının öncüsü, o muhteşem "Seyahatnâme"si, Reşat Nuri Güntekin'in "Anadolu Notları" gerek üslubu gerek kişisel sesiyle, Azra Erhat'ın "Mavi Anadolu" ilk aklıma gelenler. Benim için de tıpkı onlar gibi seyahat etmek kadar onları yazmak bir tutku, bir yaşam tarzıdır; tıpkı edebiyat gibi. Türk edebiyatı için yeni sayılacak ve Batı'da "Solo Woman Traveller" dedikleri "Tek Gezen Kadın Gezgin" sayılmak kadar farklı kültür ve kıtalar da gördüklerini Türkçe düşünerek yazmak da bana şimdilik dört gezi kitabıyla nasip oldu.

Seyahat etmenin en büyük yararı anlamayı öğrenmektir ki, bu satın alınamayacak o büyük bilgilerden biridir. Örneğin, çok okuyan çok bilir ama çok bilen kişi eğer okuduğunu gerçekten anlamıyor, kavrayamıyorsa, o bilgiler, bir köşede bekleyen Wikipedia maddeleri olarak kalıyorlar. Örneğin savaşlar hakkındaki bilgiler bize ölenlerin acısını değil, sayısını verir. Oysa sosyal medyada gösteriş yapmak üzere turistik amaçla gezen bir kişi değilseniz, yani başka kültürleri, başka insanları, başka iklim, başka tabiat ve başka gelenekleri öğrenmek üzere seyahat eden biriyse sizin ötekileri anlama kapasiteniz gelişir, önyargılarınız azalır, kavrayışınız artar. İşte o zaman bilgiye gerçekten sahip olabiliyorsunuz. Bir şeyi anlayarak bilmek, insanın kendini geliştirmesine yol açmıyorsa, o sadece turizmdir, başkalarına para kazandırır. O kadar. Tabii o da her şey gibi bir tercih konusudur,

Eserlerinizde hem geleneksel hem de modern temaların güçlü bir birlikteliği var. Bu dengeyi nasıl kuruyorsunuz? Modern ve geleneksel unsurlar sizin için nasıl bir anlam taşıyor?

Modern ve geleneksel olan her çağda değişen kavramlar; şimdi modern olan 30 yıl sonra eskiyecek ama her geçmişle bağlantılı olanın geleneksel değerlere eklenmeye layık olup olmayacağını bilmiyoruz. Bu biraz bugün yazılan romanların kaç tanesi ileride klasik edebiyatımıza kalacak gibi bir soru bu. Belki de biyolog olmanın dünyayı kavramakta kazandırdığı bir avantajla, insan denen canlılığın hikâyeden öğrenebilen, birçok hormon ve enzim tarafından kontrol edilen duygu ve reflekslerle hareket eden, bugün kendi yarattığı teknoloji ve bilim dışında, bedensel ve duygusal olarak çoğunlukla “ilkel” denen ilk insana çok benzediğini farkında olmak benim insandan beklentimi azaltıyor. Bu yüzden aslında bugün farklı biçim, tarz ve üsluplarda yaptıklarımız aslında yüzyıllar önceki kadın ve erkek atalarımızinkinden çok farklı olmadığını görebiliyorum. Üstüne tarihe de meraklıysanız, insanlığın (kendimizin) yıktığı, yaktığı, yok ettiği ve unuttuğu gelenekseli, içinde yaşadığımız çağın anlayışına göre yeniden inşa etmekten başka bir şey değil yaptığımız. Çiçero’ya atfedilen “Gök kubbe altında söylenmemiş söz yoktur.” Sözüdeki gibi, gök kubbe altında yazılmamış hikâyeye de yoktur. Tıpkı mitoloji gibi, farklı dil, çağ ve kültürlerde yaratılmış olsa de özünde insanın da tüm canlılar gibi tabiatın efendisi değil, sadece ölümlü bir parçası olduğu fikri kuşaklar boyunca yeni eklemelerle yinelenir durur. Çünkü insan unutan, aslında unutmayı tercih eden, çünkü beyni en az enerji (karbonhidrat) harcamak üzere yaratılmış bir canlı. Hep azınlıkta kalan bir grup insansa her çağda bugün sanat, edebiyat, bilimle uğraşıp, didinerek hayatı daha iyi, yaşanılabilir kılmaya çalışır ki, aslında unuttuklarını hatırlasın, aynı hataları yinelemesin. Yani sorunuzun yanıtı şöyle: ben işte böyle düşünerek yazıyorum.

Kitaplarınızda derinlikli kadın karakterler dikkat çekiyor. Kadın hikayelerini işlerken nelere dikkat ediyorsunuz?

Ben kendimi kadın hikâyelerine öncelik veren bir yazar olarak kabul etmem. Evet, benim öykü ve romanlarımda ana karakterler çoğunlukla kadındır ama hikâyede tıpkı hayattaki gibi kadın, erkek, çocuk, tabiat ve insandıışı canlılar mutlaka mevcuttur. İlk yazdıklarımın beri en çok dikkat ettiğim ve çok önemseydiğim şeylerden biri, yüzyıllardır sadece “asıl oğlan” a lâıyk görülen kahramanlık, liderlik, rol modelliği ve maceracılığın benim kitaplarımda bunları çoktan hak etmiş “asıl kız” karaktere de verildiğı doğrudur. Şöyle anlatırsam daha açık olur: Dünyaya bir kız çocuğı olarak geldiğinizde, ailenizdeki, çevrenizdeki, ülkenizde, dünyada hatta kitaplarda, filmlerde, sanat eserlerinde bile tüm kahramanların, güçlülerin, yönetenler, kralların, politikacılar, sultanların erkek olduğunu farkına varır ve dışlanmış, önemsiz ve yabancı hissedersiniz. Böylece kendi kitaplarınızda kadınlara hak ettikleri değeri vermeye başlarsınız, çünkü kadının da zeki, güçlü ve çok yetenekli insan olduğunu bilirsiniz. 1990’larda henüz ben de gençken ‘Kumral Ada- Mavi Tuna’ romanımın kadın kahramanı Ada ile ‘İki Yeşil Susamuru’nun kadın kahramanı Nilsu dikkat çekiyor ve seviliyordu. Hatta yüzlerce bebeğı Ada ve Nilsu adları kondu, 35 yıldır da konmaya devam ediliyor. Bana kitap fuarlarına isim annesi olduğum bebekleri getiriyor okurlar hâlâ. Defne Kaman’a gelince, ben onun Ada, Nilsu, ‘İstanbullular’ın karakteri Belgin, ‘Balık İzlerinin Sesi’nin karakteri Afife Piri ile zihinsel akraba olduğunu düşünüyorum. Defne Kaman, özellikle toplumların dayattığı uyum konusunda bizim dikkatimizi çeken bir karakter. Böylece romanları okurken hepimiz belki üzerine pek kafa yormadığımız uyum ve uyumsuzluğu düşünmeye başlıyoruz. Oysa bunu düşünmeliyiz. Çünkü uyumlu vatandaş, eş, öğrenci, öğretmen, işçi vbg olmamızdan yararlananlar uyum meselesini sorgulamamızı istemezler. Uyum ile başkalarının hakkına, hukuka saygılı davranmak ayrı konular, elbette. Oysa (feodalite, kölelik, kadın düşmanlığı, kapitalizm, sömürgecilik vbg insan yapımıdır ve sorgulanmalıdır. Benim yazı işlerimi etkilemiş ve tıpkı benim gibi mesleğı biyolog olan ünlü kadın düşünür ve yazar Donna Haraway, “Marx esinli feminist ampirisizm Marksizm’de işçiye verilen yeri kadına, Marksizm’deki kapitalizmin yerini de cinsiyetçiliğı verir.” der. Tarihte insanlığın daha özgür ve rahat yaşaması için çalışmış bilime ve demokrasiye katkı sunmuş hemen herkes uyumsuz denen düşünmeye, sorgulamaya cesaret eden uyumsuzlar arasından çıkmıştır.

Yazarlık kariyeriniz boyunca sizi en çok zorlayan veya dönüştüren bir kitabınız oldu mu? Hangi eserinizde kendinizi farklı bir açıdan tanıdınız?

Ben kendimle, toplumla ve dünyayla anlaşabilen biri değilim, çocukken de değildim, çoğunlukların uyduğu kurallar, normallik, değerler ve yasaklar, sansür, ayrımcılık beni daima rahatsız etmiştir. Yazmak, bu sorunları çözmeye çalışmak aslında. Doğal olarak yazdıklarım da bunlarla ilgili oluyor. O yüzden her kitabımda zorlanıyorum, zaten kolay yazabilen bir yazar olamadım hiç. Fakat sorunuz “kendinize en yakın bulduğunuz romanınız hangisi?” diye sorarsanız, “Balık İzlerinin Sesi” derim. Eğer Türkiye gibi sorunları, haksızlıkları ve çileleri çok, tarih, siyaset ve mitolojisinin sanat ve edebiyatta çeşitli kullanılması engellerle karşılaşmış bir ülkede değil de bunların çoğunu çözmüş başka bir ülkede doğmuş bir yazar olsaydım, romanlarım “Balık İzlerinin Sesi” gibi sürreal, gerçekte olmayan ülkelerde geçerdi, diye düşünürüm hep.

Tabiat Dörtlemesi'ni yazarken doğadan ve mitolojiden yoğun şekilde esinlendiğinizi biliyoruz. Bu süreçte sizi en çok etkileyen kaynaklar nelerdi? Okuyucularınıza doğa, mitoloji ve edebiyat üzerine derinleşmek için hangi eserleri veya kaynakları önerirsiniz?

Mitoloji için, tabiat âfetleri, iklim krizleriyle direkt ilişkileri olan sözlü hikâyeler, anonim edebiyat eserleri, denebilir. Mitolojiye ilgim böyle başladı. Ayrıca mitolojiden bütün sanat dalları bilerek veya bilmeden mutlaka etkileniyor. Çünkü mitoloji her milletin kendi anadilinde, kendi kültürüne ait sembollerle kendi korkularını, hayallerini anlatarak, binlerce yıl dilden dile taşıyan çok kıymetli bir aidiyet mirası, kültür hazinesi. Bu yüzden tıp bilimi hâlen Freud'ün kurmuş olduğu 'psikomitoloji'den yararlanıyor. Psikomitoloji kısaca, her kültürün kendi mitolojisi o toplumun ruh durumunun aynasıdır, aidiyetidir denebilir. Edebiyat sanatı, aslında mitolojinin modern biçimidir. İlk felsefeciler, varlığın ve bilincin anlamını ilk sorgulayanlar mitleri kuran nine ve dedelerimizdi Buna karşılık biz maalesef dünyada belki de kendi mitolojisini bilmeyen tek milletiz. Mitolojisini bilmeyen, kendi kökünden kopan aidiyetsiz kültürler uzun yaşayamıyor, asimile olup, kayboluyor. Biz, mesela Yunan Mitolojisi'nden Hades'i biliyoruz ama kendi Erlik Han'ımızı bilmiyoruz. Pegasus'u tanıyoruz ama Tulpar'ı duymamışız. Tabiat ve doğum tanrıçası Artemis'i biliyoruz kendi Umay Ana'mızı bilmiyoruz. Neden kendi mitolojimiz bize öğretilmiyor ve bunun kime yararı var? Bunları 'Tabiat Dörtlemesi'nde tartışıyoruz. Romanların sonunda konuyla ilgilenenler için okuma listeleri verdim. Örneğin Bilgin Saydam'ın "Deli Dumrul'un Bilinci", Mitolojiden Alegoriye-Zühre İndirkaş- Ateşin Kültür Tarihi- Ahmet Uhri- Ateşin Kökenine Dair Mitler- James G. Frazer, Türk Mitolojisi Sözlüğü- Prof. İbrahim Dilek-Türk Dil Kurumu Yayınları, Kutadgu Bilig- Yusuf Has Hacıb- Türkiye Türkçesine Çev: Reşat Rahmeti Arat- Kabalcı- 2008, Türklerin 2000 Yıllık Tarihi- Jean Paul Roux, Şaman: Doğanın Şifası Uyanınca- Timur B. Davletov, Kadın Kahramanın Yolculuğu- Maureen Murdock, Küçük Buzul Çağı- Brian Fagan, Ağaçlar- Herman Hesse, Ağaçlar- John Fowles, Walden- Henry David Thoreau.

Tüm zorluklara rağmen, iklim krizi, savaşlar ve ekonomik sorunların ötesinde, hayata ve dünyaya dair sizi umutlandıran ve heyecanlandıran ihtimaller neler? Geleceğe dair hangi ışıklar sizi motive ediyor?

BU-Bu sorunuza edebiyatçı olarak yanıtlım çok sevdiğim ve ustalarım saydığım, önemli kadın yazarlar Ursula Le Guin ve Margaret Atwood ile astro-biyolog Carl Sagan ve tarihçi Yuval Noah Harari'ninkine benziyor ve uyuyor. Bence, dünyada sadece tek bir uygarlık vardır o da "İnsan Uygarlığı"dır. Bu uygarlığı bize dikte edildiği gibi sadece erkekler kurmamıştır, çünkü bu ne fiziksel ne zihinsel ne de manevî olarak mümkündür. Fakat dünya binlerce yıldır sadece erkekler tarafından, eril ihtiyaçlar, eril değerler, eril estetik ve tamamen eril bakış açısıyla yönetilmektedir. Kadınlarla beraber çocuklar, hayvanlar, börtü böcek, toprak, su ve hava erkeklerin sanki malıymış gibi kabaca, sevgisiz ve saygısızca kullanılmaktadır. Bu bir çeşit türçülüktür ve türçülük de ırkçılık gibi kötüdür, insanlığa daima felaket getirmiştir. Artık bu sistemin çürüdüğünü görüyoruz. Yaşadığımız küresel felaketlerin nedeni işte çöken bu türcü eril sistemdir (adına kapitalizm, liberal ekonomi ne dersiniz deyin, özü budur) Bunun değişmesi gerekiyor. Şu anda geldiğimiz duruma ve verilere bakarak, Homo sapiens'in (unutmayalım bu tanım dışı-insanı da kapsıyor) aç gözlülüğü nedeniyle dünya adlı gezegenin tüm tabiat kaynaklarını sadece kendi çıkarına kullanarak önce insan-dışı canlıları, daha sonra kendi türünü yok edeceği şeklinde yorumlayabilirim. İnsanın kendini dünyanın (tabiatın) efendisi sanarak oluşturduğu bencil tüketim sistemi sonucu yaşanan "İklim Değişikliği" felaketlerine bakarak bu teorinin hiç de fantastik bir kurgu olmadığı âşikar. Bunlara rağmen umutlu muyum? Evet, sizin ve benim gibi insanların sayısı hiç de az değil, eğer bizler dünyayı kurtaramazsak(!) gelecekte Homo sapiens'in evrileceği Homo cyborg'dan umutluym.

2025 yılı için sizi heyecanlandıran projeleriniz veya hayata geçirmeyi planladığınız çalışmalarınız var mı? Bu yıl edebiyat veya diğer alanlarda okuyucularınızı neler bekliyor?

“Ankara’nın En Güzel Mevsimi” adını verdiğim bir Ankara kitabı var elimde. Babamın kuşaklar boyu yerlisi olmakla büyük gurur duyduğu Ankara’yı semtler üzerinden anlatan otobiyografik bir monografi bu. Ayrıca Defne Kaman ve Umay Nine’yi seven okurların benden yıllardır çocukları için istedikleri EKO-MİTOLOJİK kitaplar var. Kendi mitolojimizi ve tabiatı çocuklara anlatan yerli kitaplara ihtiyaç olduğunu biliyorum. “Defne Kaman ve Sihirli Umay Ninesi” başlıklı bir diziye başladım. Bir de yıllardır elimde Timur Selçuk’un anısına ithaf ettiğim “Ayrılanlar İçin” adlı bir öykü kitabı var. Kitabı o yaşarken yetiştiremedim ama kendisine bahsetmiş olduğum için buruk da olsa mutluyum. Bir de zeytin ağacıyla ilgili kısa bir roman (novella) var elimde.

Gölgedeki Kedi

Çizer: Yulia DAROVA

Ajanda

A. Asuman ÇITLAK

“Kimse yok mu?”

Sesimi duyan yok mu?

Sıkıştım kaldım burada, 27 Ocak'ta...”

Belki her günüm bu cümleleri tüketmeye çalışmakla geçti. Cümleler tükenmedikçe onun tükendiğini gördüm. O farkında değildi onu kemiren bu durumun. Sanırım çok çalışmaktan kaynaklanan okkalı ama onurlu bir yorgunluk olarak yorumluyordu olanları. Kemirgenlerini başka bir kemirgene emanet etmiş ya da hepsini bir kafese tıkmıştı da kendince iti ite kırdırıyordu. Çok kestiremiyordum niyetini. Nihayetinde yapıp ettikleri benim gözümde, parmakların arasında dönüp duran kalemin düşünce örgüsünden kaçan ilmekleri yakaladıkça çarpık çurpuk çizgiler olarak kâğıda bırakmasından ibaretti. Onun hakkında bilmediğim çok şey olsa da bana değer verdiğini biliyordum. Önemli gördüğü birçok şeyi benimle paylaşıyor, beni yanından ayırmıyordu.

O gün yine beraberdik. İnsanların nefes alabilme yetisinin kutlandığı o kutsal boşlukta, öğle arasında, yemekli bir merasim yerine sessizliğe düşebileceğimiz pencereleri güzel olan bir kafeye gitmiştik. Pencere önemliydi. Belki de koca koca binaları nefeslendirişindeki güçle nefese zoraki bahşedilen itibarın samimi-yetsizliğini alıp içimize biraz mavi bıraktığı için önemliydi. Sessizlik ikimize de iyi gelmişken ne gerek vardı bilmiyorum kaleminin sert, kesik kesik soluğuyla siyahından sessizliğe akıtmaya. Maviye biraz daha yer açmak için değildi elbet! İşte o an, belki de kafesteki en besili kemirgeni salmaya niyetlenerek “Kimsin sen?” demek istedim. Yanımıza gelen çocuğun, ona iletmek üzere bana iliştiirdiği notu görmesem diyecektim de. Göz ucuyla okudum notu:

“Haritası olanlar kaybolmaz sanıyorsun. Yazıyorsun, çiziyorsun, tikler atıyorsun. Kaybolmadım sanıyorsun. Kâğıdın arkasında bir harita var. Sandığın gibiyse kaybolmaktan korkmazsın.”

Onu biraz olsun tanıyorsam bu meydan okumaya pabuç bırakmazdı. Bırakmadı da. Hemen notlar alıp planını yaptı ve yola koyulduk. Tabi ki ben de bu macerada onun yanında olacaktım. Aksi düşünülemezdi. Odaklanmasına yardım edecek, zaman zaman kopuk düşüncelerini bana boca etmesine izin verecektim.

İlk olarak, yönergedeki gibi haritayı takip ederek Hisar içindeki tarihi sokaklardan birine gittik. Gözlerinde pirelerin verdiği huzursuzluğu öteleyip avının peşine düşen yırtıcı bir hayvanın iştahı vardı. Burada eski bir esnaf lokantası bulması isteniyordu. Lokantaya gidip bütün yemeklerden tadacak, en sevdiği tarifi hemen oracıkta uygulayacaktı. Dudağının kenarındaki gevşemeden anlamıştım “çocuk oyuncağı” diye düşündüğünü. Ne de olsa bir harita, bir yönergeydi.

Yirmi çeşit yemeği bir nefeste denedi. Sonrasında boş bir bakışla masayı süzdü. Anlıyordum. Hangisini sevdiğinin ne önemi vardı ki? Birini seçip yapsaydı ya. Bu zamana kadar sevmek için yememişti ki! Karnında bir ağrı hissedince gözü saat aradı. Saate ihtiyacı olmadığını fark edince kendisine hırslanarak “Zaman kısıtlaması yoktu ki! Neden bu kadar hızlı yedim?” diye söylendi. Zamansız yememişti ki! İçlerinden en baharatlı olan tarifi seçip yapıverdi. Sonraki adımda şöyle yazıyordu:

“Yaptığın yemeği en çok beğeneceğini düşündüğün kişiye götür ve ondan sana bir not yazmasını iste.”

Bu kadar baharatlı bir yemeği kim severdi? Annesi hayatta olsa onun elinden ne olsa yer, beğenirdi. Çok olmuştu, hem de ne çok olmuştu mezarına bile gitmeyeli. Kim sever bulamadı da silik silik yazdığı isimlerden. Kim sevmez hemen buluverip üstünü çizdi. Müdürü Haşim Bey... Haşim Bey'in baharata hasasiyeti vardı. Sırf bu yüzden yemekhanede baharatlı yemek çıkmıyordu. O da alıştı zamanla baharatsız yemeklere. Öyle alıştı ki eksik listelerinde dahi göremez oldum baharatları. Canlı, sabırsız ve kesintisiz bir kalem hareketiyle "Mehmet" yazdı. Ben de tanı mıyordum. Sonradan öğrendim. Çocukluk arkadaşımış. Acı biber yeme yarışına girer, yarışı hastanede bitirirlermiş.

O, Mehmet'in evini hatırlamaya çalışırken dar, dolambaçlı sokaklarda savrulmaya başladık. Bazen geçtiğimiz yerlerden tekrar tekrar geçip yorulunca bir kahvede soluklanıyorduk. Molalarımızın birinde, daha önce şahit olmadığım huzuru nadiren şahit olduğum şairliğini hatırlattı. Bir keresinde şöyle yazmıştı bana:

Soramam "Neredesin?" diye
Düşemem peşine
Sokak lambaları ekeleşem. Ne çare?
Kaybolurum.

Nihayet evi bulduğumuzda heyecanlıydı. Yıllardır görmediği çocukluk arkadaşının onu nasıl karşılayacağını bilmediğinden biraz da gergindi. Zamanın yenildiği bir gün yaşıyorduk. Samimiyetin sıcaklığı onca yılı eritmiş, baharatın harareti sohbetin hararetine karışmıştı. Mehmet hem bu ziyaretten hem de yemekten çok mutlu olmuştu.

Sıra notu yazmaya geldiğinde temiz sayfalarım dan birini açtılar. 28 Ocak. Mehmet yazdı:

Gerçeğinden kopan sıkışır
Gerçeğini arayan kaybolur.

Kalemi eline aldı:

Soramazsam kaybolamam
Sıkışır kalırım.
Kimsin sen?

28 Ocak, onun ajandalı kaçışının son günü.

Kayıp

Seçilay ZEBİL

Çınlayan kulaklarım titreyen ellerimle
Var olmak için ittiriyorum kendimi doğan her güne
Gözlerim seçemiyor gerçekleri
Hissedemiyorum havayı
Aldığım nefes yük oluyor sırtıma
Reddediyorum var olmayı

Varım aslında ama yokum...
Cılız bir gülümsemeyle dert ehli
Ebedî mateme mahkûm edilmiş
Tasalı yaşama alışmışım
Yorgunum uyandığım her güne
Hilaf hislerle çevrili dünyam
Ve ben bütün sahiciliğimle tam ortasında
Ve ben bütün varlığımla aslım yok olasıya

Yorgunum yaşananlara
Yorgunum yaşanacaklar için çabalamaya
Sonlandıramam ama son olsa
Gidemem ama gidebilsem...
Belki son anımda

Bir düş gördüm tutundum ona
Kayış koptu devrildim arkaya
Küstüm geride bıraktığım bana
Varım hâlâ eskisi gibi olamasam da
Bulacağım kaybettiğim ne varsa
Neredesin ben?

Cannes'da Yarışan Absürt Türk Filmi: "Albüm"

@karelerlefilmlerden

Hüseyin ÇAKIR

Herkese selam film severler! Bugün sizlere, yerli sinemamızda hakkı yenmiş filmlerden biri olduğunu düşündüğüm Albüm filminden bahsetmek istiyorum. Yayınlandığı yıl, dünyanın en prestijli festivallerinden Cannes Film Festivali'nde prömiyer yapan Albüm filmi o yıllarda sessiz sedasız bir şekilde gösterilip unutuldu gibi hissediyorum. Oysa, yönetmenin kendine has mizahi dili, sıradanlık ile sıkıcılık arasındaki ince çizgiyi ortadan kaldırırken, toplumun görünmez kurallarını da sorguluyor. Albüm, absürtlüğüyle izleyiciyi güldürse de aynı zamanda rahatsız eden bir film.

Başrollerinde Şebnem Bozoklu ve Murat Kılıç'ı Bahar ve Cüneyt Bahtiyaroğlu karakterleriyle izlediğimiz 2015 yapımı filmin yönetmen koltuğunda Mehmet Can Mertoğlu'nu oturuyor. Yönetmenin taşrada geçen çocukluğundan ve tanık olduğu evlat edinme hikayelerinden ilham alarak çektiği Albüm, toplumda tabu olarak görülen "üreyebilme yetisi" kavramını merkezine alıyor. Film, biyolojik olarak çocuk sahibi olamayan bu çiftin, topluma uyum sağlamak adına kendilerine sahte bir geçmiş yaratma çabalarını ironik ve çarpıcı bir şekilde gözler önüne seriyor.

Evlat edinmek için şehir şehir gezen Bahar ve Cüneyt'in, insanları çocuğun kendi biyolojik evlatları olduğuna inandırmak adına doğum yapmış gibi poz vermeleri ve doğum fotoğrafları çekilmeleri gibi sahnelere tanık oluyoruz. Albüm, adeta ülkemizdeki "elalem ne der" düşüncesinin sinemadaki karşılığı. Öyle ki, çiftimiz bu meseleyi o kadar dert ediyor ki, çevrelerindeki insanlar gerçeği öğrendiğinde ülkeden ayrılmayı bile göze alıyorlar. Filmin absürt anlatımını işte bu küçük detaylarda bile görmek mümkün. Albüm hem gerçek hem de fazlasıyla absürt bir film.

Memur bir kadın ve tarih öğretmeni bir adamın sıkıcı hayatlarına şahit olurken, uzun ve durağan sekanslar sayesinde biz de bu sıkıcılığı bizzat deneyimliyoruz. Filmde, muhtemelen öğrencilerine şans oyunlarının ve bahis oynamanın ne kadar kötü olduğunu anlatan bir öğretmenin, öğretmenler odasında kendi iddia kuponunu doldurduğunu görüyoruz. Veya torpil arayarak bir işini halletmeye çalışan insanların sahneleriyle, toplumumuzun derinlere işlemiş alışkanlıklarına ayna tutuluyor. Bir tarih öğretmenin evindeki kitaplıkta, ansiklopediler ve popüler market kitapları dışında kayda değer bir eserin bulunmaması, ülkemizde birçok meslek sahibinin gerçekten kalifiye olup olmadığını düşündürüyor. İşte *Albüm* tam da bu yönüyle hem güldüren hem de düşündüren bir film.

Filmin bir diğer ilginç yanı ise, ilk filmi Albüm'ü 2015'te çektikten sonra yaklaşık 10 yıldır sessizliğe bürünen yönetmen Mehmet Can Mertoğlu. Umarım yakın zamanda yeni projelerini izleme fırsatı buluruz—buradan kendisine de seslenmiş olalım. Albüm üzerine söyleyeceklerim şimdilik bu kadar. Umarım yazıyı okuduktan sonra "Hangi filmi izlesem?" diye düşünmez ve bu filme bir şans verirsiniz. Sevgiler.

Büyük Aşklar

Muhammed Ali VELİOĞLU

Kaç şehir ötemdesin halin nicedir gülüm,
Seni biraz hüzünlü birazcık buruk gördüm,
Dağları aşıp geldim Ferhat gibi ben sana
Gözlerinde kayboldum, mahpusum yeşil gözlüm

Seni gördüğüm gibi tutuldum eriyorum
Sana kördüğüm gibi bağlandım seviyorum
Leyla'sını arayan Mecnun gibi divane
Çöllere düştüm şimdi durmadan geziyorum

Senin için okudum en güzel şiirleri
Süslemişti hayalin en güzel düşlerimi
Kerem gibi çok içten bir "âh" çektim derinden
Yandım da bittim artık gel topla küllerimi

Eski masallardaki o aşklara özendim
Senden gayrı kalbimi kimselere vermedim
Dua ettim şu canım alınsın Tahir gibi
Mezarımda kırmızı bir gül ile bekledim

Seni kaalü belada bulmuşum tanımışım
Dipsiz kuyularda hep adını haykırmışım
Zindanlara atılmış öksüz Yusuf misali
Karanlıklar içinde yapayalnız kalmışım

fotoğ-RAF

(Alperen Dil | Gökyüzünde Şeyler)

Gelsin Artık İlkbahar

Osman AKÇAY

Sevdalanmış gönlüme etme bu kez itiraz
İlkbahar gelmeksizin yeşermez hiç dallarım
Yanaşmaz ki sen yokken kıyıya sandallarım
Zemheri ortasında koşup gelseydin biraz

Hangi kış devam eder sen varsan ilelebet
Biliyorum yakında tüm çiçekler açacak
Çiçek kokularından uykularım kaçacak
Birlikte yapacağız gün boyunca muhabbet

Ellerinin sıcaklığı sanki başımda bere
Bu sıcaklık içinde mutluluğum ezbere
Kaybolup sona ersin gözümdeki yaşlarım

Bir an önce gel artık olmayasın celladım
Yıllardır bekliyorum gerçek olsun vuslatım
Sen burada olunca yaşamaya başlarım

Kanadı Kırık Uçmaya Çalışan Birileri İçin

Münevver ÇAVAK

Nasıl anlatacağımı bilmiyorum ama yine de anlatmak, yazmak istiyorum sadece. Bu yazdıklarım kolu kanadı kırıldıktan sonra uçması beklenen birinin yazdıkları aslında.

Canımın nasıl yandığını ya da bu yarım kalmışlık hissini nasıl tarif edemem ama benle aynı acıyı yaşayanlar bilirler belki yalnız olmadıklarını. Bizler kanadı kırıldıktan sonra uçmaya çalışanlarız. Yarım yamalak uçanlar, hala uçmaya çalışanlar ve uçmaktan vazgeçenler. Sol tarafınızdaki acı yüzünden fiziksel olmayan o acı yüzünden bütün hayatınız etkilenir ve bu sizin yas sürecinizin zaten temelidir. O gittikten sonra büyümek zorunda kaldım. 'Annesi olan herkes biraz daha çocuktur.' sözünü duymuştum bir yerde annem gidince anladım aslında kaç yaşıma gelirim büyümeyeceğimi. O varken hep büyümeme şansım vardı. Hayallerim o varken daha kolaydı. İsteyerek bir gidiş değildi onunkisi. Eminim o da benden, bizden ayrılmak istemezdi. Ama ölüm ayıracaktı bizi, bir tek ona itiraz edemiyoruz. Nasıl iyileşilir bu süreç sonrasında bilmiyorum iyileşebilen biri var mı bilmiyorum. Bir şeyler hep eksik. Gülüşlerim, sohbetlerim, yaşadığım hayat... Sevdiklerimizle yaşadığımız zamanların kıymetini bilmeliyiz lafı hep duyduğumuz bir klişeymiş ama ayrılıktan sonra anlıyorsun bazı şeylerin ne kadar doğru olduğunu. Ben kanadı kırılan ve uçmak için çabalayan biriyim. Çabalarım bazen sonuçsuz kalıyor gibi hissediyorum. Sanki yarım kalmış, orada tamamlanmayı bekleyen ama asla tamamlanmayacak bir iş gibiyim.

Uzun bir yolculukta kaybolmuş gibiyim. Yol çok karanlık ve ben bu yolda cılız bir ışık ile ilerlemeye çalışıyorum. Geri kalan sevdiklerim, ailem kaybolduğum bu yolda hep benimle beraber ama benim asıl ışığım eksik gibi hissediyorum. İnsan annesi olmadan kaybolduğu yolları bulabilir mi? O karanlıklar aydınlık olabilir mi? Biz, kanatlarımız kırıldıktan sonra hâlâ uçmaya çalışanlarız. Yarım yamalak uçanlar, belki bir gün gerçek anlamda uçabileceklerini umanlar, ve uçmaktan vazgeçenler...

El Tres de Mayo 1808, 1814. (3 Mayıs 1808)

Tuval üzerine yağlı boya, 268 cm × 347 cm.
Museo del Prado, Madrid.

Savrulmak

Gizem ERGİN

Kaybolduğumuzu nasıl anlarız? Nerede olduğumuzu bilemeyişimizden doğan sıkıntıdan ya da olduğumuz yerde hislerimizin de kaybolmasından mı? Üstelik bu yer gerçek bir yer olmak zorunda bile değil. Zira kalbimizin olduğu noktayı bulamayınca bu dört soğuk duvar üzerimize gelir gibi oluyor, bulunduğu yerden kaçmaya delik arayan bir fareye dönüşüyoruz.

İnsan kaybolduğunda kendi dünyası da onunla beraber acı bir yokluğa doğru solup gidiyor. Geleceğin belirsizliğinden korkmak, yaptığın işi sevdiğini unutacak kadar alışmak ve hiç sevip sevmediğini düşünmeye fırsat kalmadan o hayata atılmak; bunların hepsi ya da bizim için hayatımızdaki önemi düşünürsek eğer, tek bir tanesi bile o soğuk boşluğun bizi çevrelemesine yetiyor. Dünyanın büyüklüğü, buğday tarlasında gezen karınca kadar küçücük hissettirince, kendine acıma duygusu diğer karanlık duygularla beraber iliklerimize kadar işliyor. Üstüne üstlük yüreğimizin gizli saklı köşelerinde yaşayan öfkeyi de tutuşturup alevini tüm benliğimize sardıracağı vakit bu küçüklüğü tam karşımıza bir dev aynası koymak için kandırıyor. Gözümüzde büyüyen hayatın içinde bir oraya bir buraya savrulurken bir bakmışız ki kayıp gitmişiz ve etrafımızda zifirî yokluktan başka hiçbir şey kalmamış. Oradan kurtulmak demek, kimi zaman bulunmak kimi zaman da aradığını bulmak anlamına gelse de bu karşılıklı bulunma ve bulma duygusu için incecik bir ışık hüzmeleri kadar olsa dahi o berrak gölün, karanlığın içinde olduğuna inanmamız gerekiyor. Bize en yakın olanlar her ne kadar ellerini uzatıp bizi o puslu ve sık ormandan çıkarmaya çalışsa da insanın kendisi o "yere" inanmayınca ömrü boyunca orayı bulamıyor. Güzel bakarak içinde olduğu çevreyi güzelleştirme ile kalbinden geçenle bir olmadığı için hayatının önüne bir yanılısama perdesi çekerek ona bakma arasındaki sahte benzerlik, su dolu vazunun içine kâğıttan çiçekleri kendi ellerimizle koydurmasının verdiği talihsizlikle aç kalmış bir kurt karşısında bir başına kalmışçasına tehlikeli bizim için. Bu tehlike bir kayboluş; nereye gittiğini bilememek, nerede olduğunu görememek, kendini tanıyamamak ve nereden geldiğini unutmak...

Peki ne bizi sonsuz kayboluştan kurtarır? Hatırlanmak mı? Sevilmek mi? Daha hayatımızı ellerimizin arasında tutamıyorken hiçbir zaman sahip olamayacağımız şeylerin hesabını tutmak... Asıl bu anlamsızlık ruhumuzu kayboluşa teslim ediyor. Bunun aksine kendi içimize baksak; yüreğimize, işte o zaman dünyamızı şekillendirme gücünü kendimizde bulabiliriz. Hayatta böyle bir yere ait olmak için önce kaybolmak mı gerek bilmiyorum ama bu uyanışın, her seferinde apayrı bir huzur getirdiğini de inkâr edemiyorum.

Tek başına bir güzelliği yok kaybolup gitmenin, kayıpken öyle hissettirmiyor en azından. Aradığın sahili bulmanın tatlı bir huzuru var; karanlık dalgaların dövdüğü, fırtınalı denizdeki kayıp gemilerden biri olmanın değil.

Senaryodaki Değişim

Şevval Alara LAMUŞ

Akrobatlar gibi ben de bir ipin üzerinde yürüyordum. Onlar düşmemek üzere hedefe ulaşmaya çalışırken, benim yolum çelişkilerle doluydu ve görünürde bir sonu yoktu. Sisli bir yol, silik ve bulanık anılarla kaplıydı. Mesele yaşamak ya da hissetmek değildi; mesele anılarımın bilinçaltımda nereye yerleşmek istediğiydi.

Bu hayatı hiçbir zaman unutmak için yaşamadım. Yaşadığım her anın tecrübesini bir gün aleyhime kullanacağımı geç de olsa fark ettim. Bu anları -iyi ve kötü fark etmeksizin- süreç içerisinde mümkün olduğunca yazdım ama aynı zamanda ne olursa olsun zihnimin bir köşesinde saklı olduklarını ve yazmasam bile kendimi zorladığımda hatırlayacağımı düşünerek ilerliyordum. O güne kadar... Hafızamı canlı tutmak için yazdıklarımı karıştırmak istediğim rastgele bir gündü sadece. Dürüst olmak gerekirse, bazı eski tarihli sayfalarımı göz atmaktaydım. Hayır, bir şey aramıyordum çünkü dediğim gibi ben unutmam, zihnimde güvenirim. Tabii ki bu düşünceler bir cümlenin gözüme çarpmasıyla kayboldu. Cümleyi okurken öfke ve kafa karışıklığı içinde olduğumun ve sorgulama eylemi içinde bulunduğumun farkındaydım. Çok rastgele bir zamanda içime düşen bu yoğun ve istenmeyen duygular nedeniyle o gün bir karar verdim: Bir daha yazmayacaktım. Çünkü derinlerde bir yerde sadece yazmakla kalmayıp, aynı zamanda eski sayfaları da istemsiz bir şekilde karıştırıp okumaya başladığımı ve bunların hiçbir anlam ifade etmediğini fark ettim ve kendimi bir kara deliğin içine çekiliyormuş gibi hissettim. Yıllardır kullandığım tekniği kökten değiştirdim ve yazma eylemini konuşmaya dönüştürdüm. Anılarımı birçok kişiyle paylaşarak, anlatarak zihnimde canlı tutmaya çalıştım. Uzun yıllar bu şekilde devam ettikten sonra, ani bir düşünce hayatıma ve benliğime aydınlanma getirdi ve kendime "Bu gerçek değil!" dedim. Hayatıma metaforik bir merceğin arkasından bakıyordum adeta. Dünyanın somut tezatlıkları, dünyanın soyut yapı taşları olmuştu. Anılarım, zihnimde sabit değildi. Kendime olan güvenim, kendimden şüphe duymaya dönüşmüştü. Hatırlamaya ve insanlara anlatmaya çalıştığım her anı sıfırlanıyor ve yeni bir anı yaratılıyordu. Bir anıyı ne kadar anlatırsam o kadar orijinalinden uzaklaştığımı farkına vardım. Ve tüm bunlar, yanımdaki birinin "Hayır, yanlış hatırlıyorsun" dediğinde zihnimde patladığını hissettiğim bir fişek sayesinde oldu. Hayır, söylediğim hiçbir şey yalan ya da uydurma değildi. Bir anıyı ne kadar düşünür ve anlatırsam kafamda farklı varyasyonları oluşuyor, yaşamadığım şeylere inanmaya başlıyordum sadece. Hem hatırlama hem de anlamlandırma çalışmalarım... Hiçbir anının yaşandığı andaki duygularla kalmadığını fark ettim.

Ruhsal olarak kaybolmuştum. Eğer ruhsal olarak kaybolduysanız, kısa bir süre içinde fiziksel olarak da kaybolursunuz. Çünkü her türlü duyguyu hissetmemizi sağlayan, ruhumuzu besleyen, anılardır. Ve ruh, bedeni canlı tutan unsurdur. Onları her haliyle kabul etmeyi ve olabildiğince kendime saklamayı denedim. En başından beri bu kadar gün yüzüne çıkmamalıydı zaten. Kabul ettim tüm ironikleriyle ve içimde tuttum dengely bulabileceğimi düşünerek. Yaşanılan andaki psikolojik ve sosyolojik koşulları yakaladığım bir zaman anlatırım belki tekrardan. Şimdiden sonuna ulaşmama çok zamanı olan bir yolun senaryosunda değişiklik yaparak gidişatı manipüle etmeyim.

Bulmak için önce kaybolmak gerekir

Çizer: Haybinvazoski

Bir Kayboluş Anatomisi

Betül Sude BEKİ

Yaşlı bir elin mor damarlarını andıran duvarın çatlakları, yaşanmışlık dolu tozlu merdivenler, genlerin aktarılmasıyla simalarını yüz senedir taşıyan, ismi dahi hatırlanmayan insanların özenle çerçeveli fotoğrafları...

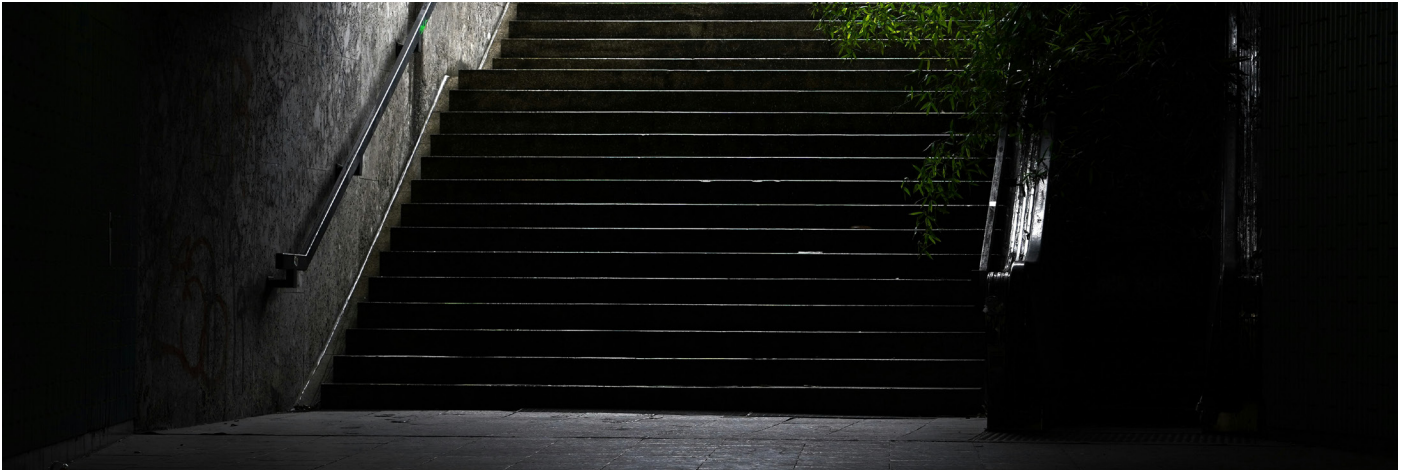
Maddi olarak yaşanan hiçlik maneviyata işliyor. Gözün görmediğini duvarlar işliyor, merdivenler yükünü taşıyor ve fotoğraflar hatırasına sahip çıkmak için mücadele veriyor.

Nereden geldiğini bilmeden nereye gideceğinin planını yapmakla meşgul, sönmeye mahkûm ruhların çabasını görüyorsun aynada. Günler birbirini kovalıyor, hava bir açıyor, güneş tutuluyor, ay bulutların arasında ışığını gizliyor, sabahın ilk vakti kuşların sesi ve daha nicesi. Süregelen bir döngünün içinde organların günden güne yiterken bir kayboluşun maddi varlığından bihaber yaşamayı yeğleriz çoğu zaman. Geçmişe sonsuz bir bağlılıkla, unutulmaya yüz tutmuş anlar için bilinçaltımızın sınırlarını zorlarız rüyalarda. Kendimiz kaybolana dek kaybetmeye korktuklarımızın birer yapay kopyasını isteriz. Bu çürük kopyalarla yas tutmak güçsüz bir tatminden ötesi olamaz, biz kayboluşun pençesinden kurtulamayız.

Harap olmuş evde ne hikâyelerin yattığını, hurda bir arabanın ne maceralara doğru yol aldığını merak ediyorsun ama her birinin sonu bir kayboluş... Anısını son hatırlayan kişi de hiçliğe karışınca, yaşanmamış olacak her biri. Harabe ve terk edilmiş yerlere duyduğun üzüntüyle karışık merak hissini her an hisseder oldun? Niçin?

Bugün senin günün... Doğum günün... Bir yaş daha eskittin bedeninde. Günden güne serpilirken sen, dünya önünde uzuyor. Çaprazlama gittiğin tüm bu uzayan yollarda kaybolmamak mümkün değilken aksi için çabalamanın da boşa olduğunu hiç ama hiç fark edemedin. Kaybolmayı da göze alsan ... Yolda olmak... Bu da bir nimetti ama bunu idrak edemedin. Şimdi tüm giriş çıkışlar kapalı. Eğriler de düzler de önünde uzanmıyor. İpsiz ve de sapsız... Kayboldun. Bir kimliğin aidiyetsizliğini sahiplenmeye çalışmak, bir bedene sığmamak, maskeli baloları andıran mekânlarda kendine bir yer aramak... Neon tabelalar ardında, yirmilerinde bir yazın başında ilk gençliğinin hataları yüzünde gezinen bir rüzgâr şimdilerde. Tüm damarlarında dolaşan bir zehir gibi bu rüzgâr. Daha da kaybet yolunu! Kapıl rüzgâra!

Rüzgârın ılık nefesiyle bambaşka hayatların, hiç tanımadığın simaların geçmişlerini merak ediyorsun şimdi. Harabe evlerde, sürülmemiş tarlalarda, fotoğraf arkasına yazılmış güzel bir el yazısında, ölü birine ait hoş şarkılarla doldurulmuş kasetlerde kendinden bir parça aramak... Kayboluşun temeli de arayışlardan geliyordu oysa. Bir yol arayışı, kimlik arayışı, bir dost arayışı veyahut bir ev arayışı. Ama hiçbiri bizi kaybolmaktan kurtaramaz. Bu sonsuz ihtimalli, tek çıkışlı labirentte girilen her çıkmazın bir öğreti olduğunu idrak ettiğin takdirde çıkışı aramadan da hayatı sürdürebileceğini bu doğum gününde, tam da bir çıkmazda hissettiğinde anladın oysa. Bugün senin günün... Doğum günün...

Kimim Ben

• Mustafa ÇOBAN

Çok zor sevmek.

Ne bir Pirayem oldu, ne de Vera Tulyakovam olacak,
Bir an olsun sevdiremeyeceğim kendimi.

Kimim ki ben, Nazım Hikmet mi?

Sevebilmek de çok zor.

Şahsen ben bir roman karakterine âşık olamam,
Sırf hayalden var olma bir karaktere şiir dahi yazamam.

Kimim ki ben, Attila İlhan mı?

Doğrudur, babamı çocukken unutmam gerekti,
Ama adına bir şiir dahi yazmadım.

Adam gibi sevgisini görsem belki yazardım.

Kimim ki ben, Yaşar Kemal mi?

Ama şunu çok iyi bilirim.

Muhtemeldir ki ölümümün sebebi ben olacağım.

İşte o gün, o vakit,

Son misralarımı bir diş fırçasına saracağım.

Yanlışlık olmasın, ben Orhan Veli değilim.

Şahsen Orhan Veli gibi 12 ayı kadını sevemem,
Yani 12'de kalamam, daha fazlası eminim ki olur, hatırlayamam.

Eminim ki Orhan Veli de daha fazlasını sevmiştir.

Ben bir Orhan Veli olamam.

Şayet cinselliğe ilgisizim diyemem.

Örneğin Cemal Süreya'dan okumayı çok severim,

Lakin hiç yazmayı beceremem.

Nasıl yazayım ki,

Kimim ben, Cemal Süreya mı?

Lakin şunu çok iyi biliyorum.

Onu da unuttum gitti.

Aklıma gelirse yazarım bir deftere,

Onu da edebiyat tarihçisi bulsun.

Ben zaten kimim ki?

“Rüzgârlı Şehir” Chicago

Süveyda GÜLEÇ

Buraya “Rüzgârlı Şehir” lakabını takanların hakkını vermek gerekir. Yaz sonunda taşındığımda, bu ismin nereden geldiğini bizzat deneyimlemiş oldum. Michigan Gölü’nden esen sert rüzgârlar, Downtown’daki gökdelenlerin arasında bir koridor oluşturup sokaklarda yürürken insanı adeta içine çeken güçlü bir akıntıya dönüşüyor. Şehirde sürekli gölden esen hafif rüzgârlarla oradan oraya sallanan ağaçlara denk gelebilirsiniz.

Gelelim şehrin kendisine. Chicago’nun mahalleleri düzenli bir şekilde bölünmüş olsa da, daha önce buraya yaptığım birkaç ziyarette yalnızca belli başlı birkaç yeri görmüştüm. Belki de şehri erken yargılamıştım. Burası, müziğin, sanatın, tarihin ve mimarinin nesiller boyu yükseldiği bir şehir. Kültürel açıdan bakıldığında, Amerika’nın en renkli şehirlerinden biri olan Chicago, cazın doğduğu sokaklardan çağdaş sanat galerilerine, gökyüzüne uzanan mimarisinden tiyatro sahnelerine kadar her köşesinde kendine özgü bir ruh taşıyor.

Blues ve caz burada yalnızca bir müzik türü değil, şehrin nabzını tutan birer miras adeta. 20. yüzyılın başlarında, Güney’den göç eden siyahi müzisyenler Chicago’yu yeni bir caz merkezi hâline getirmiş. Bugün hâlâ gece kulüplerinde, metro istasyonlarında ya da sokak köşelerinde yükselen bir saksafon sesi duymak mümkün. Özellikle South Side’daki eski caz kulüpleri, geçmişin ruhunu bugüne taşıyan birer zaman kapsülü gibi. Bu şehirde müzik, sadece dinlenen bir şey değil; kaldırımlarda yürürken, bir kafede otururken ya da göl kenarında dalgalara bakarken hayatın içine karışan, sizi farkında olmadan içine çeken bir atmosfer yaratıyor.

Ama Chicago’nun kültürel dokusu sadece müzikle sınırlı değil. Burası aynı zamanda devasa müzeleri, sokak sanatına hayat veren duvar resimleri ve bağımsız sanat galerileriyle yaşayan bir sanat sahnesine sahip. The Art Institute of Chicago’da Monet’nin nilüferleriyle karşılaşabilir, bir sokak köşesinde Banksy’nin izlerini görebilir ya da Pilsen’de, göçmen hikâyelerini anlatan rengârenk duvar resimlerinin arasında kaybolabilirsiniz. Şehir, sanatın sadece müzelerde ya da galerilerde sergilenen bir şey olmadığını, hayatın tam ortasında, insanların günlük yaşamına dokunan bir ifade biçimi olduğunu hissettiriyor.

Şehir aynı zamanda modern mimarinin en iddialı eserlerine ev sahipliği yapıyor. Büyük Chicago Yangını’ndan sonra küllerinden doğan bu kent, dünyadaki ilk gökdelenin inşa edildiği yer olarak tarihe geçmiştir. Bugün, gökdelenlerin arasından süzülen ışıklar, gün batımında Michigan Gölü’ne yansarak şehre büyüleyici bir atmosfer katıyor. The Loop’taki devasa yapılar, nehir kıyısında sıralanan modern cam binalarla geçmişin ve geleceğin yan yana durduğu bir manzara sunuyor. Chicago mimarisi, yalnızca şehre şekil veren binalardan ibaret değil; aynı zamanda burada yaşayan insanların bakış açısını da şekillendiren bir estetik anlayışı taşıyor.

Şehrin ritmini anlamak için sadece müzelerini, konser salonlarını ya da mimarisini görmek yetmiyor tabii. Asıl ruhu, sokaklarında yürüdüğünüzde, bir kafede oturup insanları izlediğinizde, göl kıyısında bir bankta oturup suyun ufka karıştığı o çizgiyi seyrettiğinizde hissedebilirsiniz.

Elinde Tutuyorsun Ya!

Rümeysa ÇAKIR

Mümkün mü sahi kaybolmak artık. Bir arama çubuğuna yazarak istediğimiz yere varmak, gittiğimiz her yerden geri dönmek öyle kolayken mümkün mü kayboluş? Üstelik en kestirme ve rahat yolu çabasızca öğrenebilirken, nereye, nasıl gideceğimiz söylenirken bize saniyeler içinde, her bilgiyi hap gibi yuttuğumuz bu çağda mümkün mü?

“Ya bulamazsam, kaybolur ve yetişemezsem?”

Geleceğimizi belirlediğini düşündüğümüz o büyük sınavların yapılacağı okullara birkaç gün önceden gider yerini öğrenirdik sınav günü adres arayıp geç kalmayalım diye. Ya da bir yerden evimize dönemediğimizde eşraftan birilerine sorar daha çok kaybolurduk. Yoldan geçen insanlarla ayaküstü yaptığımız sohbetler yanımıza kar kalırdı. Günün sonunda o eve mutlaka dönülürdü bir şekilde, o gün yeni şeyler keşfetmiş olarak. Belki vakit kaybederdik ama hayata daha çok temas ederdik. Ömürden giderdi biraz daha ama olmamız gereken yerde olmak için daha erken yola koyulurduk belki kaybolabilseydik biz.

“Aa buraya ne güzel bir yer açılmış, hadi girip bakalım.”

Kayboluşumuza bir şehrin sokaklarında rastlamıyoruz artık biz. Penceresi olmayan, tek odalı bir zihnin içinde kayboluyoruz. O tek bir oda varlığımızdan şüphe ettiriyor bize. Düşündüğümüz kadar yokuz da. Herkesin, her şeyi çok isterse, yürekten dilerse yapabileceğinin dayatıldığı bu zamanda başarılı olamadığımızda, kayboluşumuz gözlerinin içine bakabileceğimiz kadar yakınımıza geliyor. Herkes her şeyi çok isterse yapabiliyordu hani, benim niye isteklerim yerini bulmuyor? Ben yeteneksiz miyim yoksa yeterince mi istemedim? Her gün mutlu hayatlarını cümle aleme ilan eden şu insanlardan eksikim ne benim, hayallerini nasıl isteyeceğini bilemeyen, aciz biri miyim ben?

“Manifestlemeyi öğrenmen lazım şekerim.”

Kaybolmuş kimdir? Olması gerektiği yerde olamayan, rahat ve güvendiği alandan ayrılmış, ait olduğu yerden kopmuş, koparılmış her şey kaybolmuş değil midir? Aradığını bulmak, ya da bulunmak aşına oldukları tarafından. Dünyaya gözlerimizi açtığımız ilk gün hepimizin ciyak ciyak ağlaması, kayboluşumuzdan ileri geliyor olmasın sakın? Belki de en başında kayıptık hepimiz, ömrümüz de bu yüzden kendimizi aramakla geçiyor.

Saklanmak gibi bir iradenin ürünü olması gerekmiyor ya kayboluşu tehlikeli yapan da bu. Kaybolmak çoğunlukla sen istemezken başına gelendir. Diğer türlü saklanmaktır. Çocukken oynadığımız oyunlar gibi olsa, ona kadar saysa biri, "Elma dersem çık, armut dersem çıkma!" dese. Yönerge olsa. Bir bilinmezde içinde, zaman kısıtı olmadan, nerde olduğumuzu, nereye gittiğimizi bilmediğimiz bir yerde, böyle kimsesiz bırakmasa bizi keşke. Teamüllerden gelen, zamanla oturmuş ortak kuralları da yok ki şu kayboluşun. Saklambaçta, en nihayetinde ortaya çıkmak, oyunu kazanmak için şarttır. Öyle ya da böyle bulunma garantili. Zaten buna güvenirse hangi çocuk böyle bir oyunu oynamaya cesaret edebilirdi ki? Ben asla oynamazdım şahsen. Sanırım saklanmak çocuklara özgüken kayboluş biraz yetişkinlik meselesi. El yordamıyla, karanlıkta lambanın anahtarını arar gibi yaşamak gibi şu kayboluş. Şimdiye kadar çoktan öğrenmemiz gerekmez miydi bize lazım olanların yerini? Ya da gözümüzün çoktan karanlığa alışması.

"Ahh! Kafam, nerde şu ışık?"

Tedirgin ve diken üstünde hayatlar yaşarken bir çoğumuz, ya benim de ölümlerden ölüm beğeneceğimiz bir gün gelirse diye ürkekçe atarken her adımı, kayboluşumuz yanımızda yürüyor her gün. Bizimle beraber başını yastığa koyuyor, perdeleri bizimle beraber açıyor. Kayboluşumuz artık hem bireysel hem kolektif olarak tanıklık ettiğimiz bir şey. Tüm kökleriyle koca bir halk topyekün kayboluyoruz aynı zamanda kendi kafamızın içinde de kaybolurken. Yabanda, başka ülkelerde falan değil hiç, gayet de göz önünde kayboluyoruz. İstatistiklerin, grafiklerin, sayıların arasında kayboluyoruz. Biricik olmadığımız gerçeği bu yolla yüzümüze vurulurken kayboluyor geri kalanımız.

Kaybolmak kötü bir şey mi? İnsanın şu hayatta kendisiyle bile birkaç defa tanıştığı düşünülürse ömür denen bu uzun yolda kendini yeniden ve yeniden bulması gerektiği aşık. Önce kayboluyorsun haliyle. Çoğaldıkça azalmak, yaşadıkça ölmek gibi... Öleceğini bilerek yaşayan tek canlı türü olmamız gibi... Yana yakıla aradığımız bir şeyi birinin gelip "Elinde tutuyorsun ya!" demesiyle aslında kaybolmadığını fark etmemiz gibi. Kayboluşumuzla ilgili en büyük temennim, zaten elimizde olan şeyler için bir kurtarıcı bekleme saçmalığını bırakmamızdır.

fotoğ-RAF

(Alperen Dil | Gökyüzünde Şeyler)

Bilinmen Gerekmez Mi?

Esmâ KILAVUZ

Bir kadeh kaldırdım, ancak ellerim boş.
Damarlarımda dolanan kan kadar derin,
Gözbebeklerindeki bembeyaz ak gibi saf
Yaşadığım kayboluş,
Süsenlerin toprak karanlığı kökleri kadar belgisiz.

Adım adım yaklaştığım merdivenlerin sonu nereye çıkar?
Kayboluş bu; sesin yankısını yitirir,
Kendi sessizliğinde bir ömür bitirir.
Hissediyorum, ramak kalmış kendime.

Abraxas'ın Çağrısı: Demian

Süveyda GÜLEÇ

Hermann Hesse'nin Demian adlı romanı, insanın içsel dönüşümünü, kendini keşfedişini ve bireyleşme sürecini derinlemesine ele alan bir başyapıt. Kitapta, Emil Sinclair'ın çocukluktan yetişkinliğe uzanan ruhsal yolculuğuna tanıklık ediyoruz. Ancak bu, sadece fiziksel bir büyüme hikâyesi değildir; aynı zamanda insanın içindeki ışık ve gölge arasındaki mücadelesinin bir yansımasıdır.

Sinclair'ın hikâyesi, çocukluğunda kendini "iyi ve temiz" olarak gördüğü bir dünyanın içinde huzurla var olduğunu düşündüğü anlarla başlar. Fakat zamanla, hayatın sadece aydınlıktan ibaret olmadığını, gölgelerin de var olduğunu keşfeder. Bu keşfi, hayatına giren esrarengiz figür, Demian, hızlandırır. Demian, Sinclair'e öğretilmiş dogmalardan sıyrılmayı, kendini olduğu gibi tanımayı ve içindeki gerçek sesi duymayı öğretir. O, toplumun koyduğu katı sınırları reddeden, bireyin kendi kaderini çizebileceğini savunan bir karakterdir. Sinclair'e göre Demian, sadece bir insan değil, aynı zamanda içsel bir çağrı, bilinçaltında yankılanan bir sestir.

Hesse, anlatımı boyunca sık sık Jungcu psikolojiye göndermeler yapar. Özellikle "Abraxas" kavramı, romanın felsefi temel taşlarından biridir. Abraxas, iyi ve kötünün, aydınlık ve karanlığın birbirinden ayrı olmadığını, aslında aynı bütünün parçaları olduğunu simgeler. Bu kavram, Sinclair'ın dünyayı siyah ve beyaz olarak görmeyi bırakıp, içindeki çelişkileri kabul etmesini sağlar. Gerçek özgürlük, insanın içindeki tüm unsurları tanıması ve kabullenmesiyle mümkündür.

Hesse, Sinclair'ın iç çatışmalarını, ruhunun en derin dehlizlerindeki yankılarını okura büyüleyici bir şiirsellikle hissettirir. Karakterlerin diyalogları, bazen felsefi bir sohbet, bazen de ruhun bilinçsizce kendini ifade etme çabası gibidir. Özellikle Demian'ın Sinclair'e yönelttiği sorular, sadece bir karakterin diğerini eğitmesi değil, okurun da kendi iç dünyasına yönelmesini sağlayan sorgulamalardır. "Kendi yolunu bulmak isteyen, alışılmış yolları terk etmek zorundadır" der Demian ve bu cümle, romanın özeti gibidir.

Kitap boyunca Sinclair'ın dünyaya bakışı değişir, kendine yabancılaşır, sorgular ve sonunda, birey olmanın yalnızlığını ama aynı zamanda özgürlüğünü kabul eder. Demian, gençliğin içsel sancılarını, insanın kendini keşfetme sürecindeki kararsızlığını, toplumun beklentilerine karşı duyduğu başkaldırını güçlü bir şekilde yansıtan bir eser.

Anneannemin Küpeleri

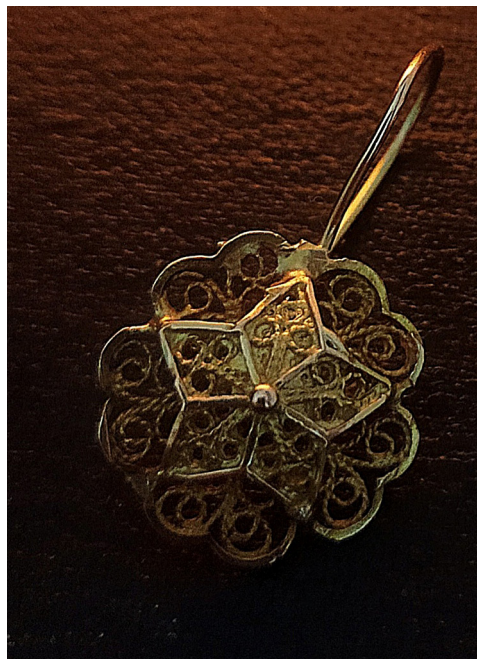
 mran PEKŐEN

Sisli bir gece... Sokak lambasının buğulu ışığı gözümde mazinin tatlı hatıraları gibi loő ve bulanık. Sis  yle sarmıŐki her yeri, "Artık görmek için gözlerine ihtiyacın yok!" der gibi dağılıyor r zg rda. Benim çok berrak zamanlarım oldu, berrak hayallerim, berrak hislerim oldu. Benim aynada gördüğüm berrak yansımalarım oldu...

Şimdi gecenin Şu vaktinde apar topar çıkıp gelen bu sis neyi gizliyor benden? Ne kadar beyaz olsan da geceye çökmek kolay mı ey sis! GrileŐiyorsun işte. R zg r dağıttıka dağıtıyor seni. Sen de bana benziyorsun işte. Beyazdık, bir gece vakti rüzgâr apar topar dağıttı bizi geceye, sonra kaybolduk, biz karanlıkta rengini de yolunu da kaybeden iki zavallı değil miyiz?

İnsan nasıl kaybeder? D ello yaparak mı, yarıŐarak mı? Ah bu saçmalıklar silsilesi. Kim öğretti bize bunları bilmem. Bu f ni dünyada esaslı bir kayıp merkezi bulunuyordu, hiç bahsedilmedi, yalnızca adını biliyorduk: Ölüm...

Her  l m bir kayıp olmayabilir. Bazı  l mler kaçıŐ, bazıları kurtuluŐ, bazıları ise onurlu bir eylemdir. Zaten  l m ölenler için değil kalanlar için kayıptır, öyle değil mi? Peki  l m ne zaman kayıptır? Ölünce kaybolmayan yok mudur? Yoktur diyemem; anılar, eŐyalar, nesnelere, zihnimizde dolaşan suretler var. Şimdi tüm geçmiŐi sırtlanıp da gelmiŐ kulaklarımda sallanan Şu küpeler, anneannemin küpeleri... Benimle konuŐuyor, inanabiliyor musunuz? Bana her zaman anlatacak bir hikâyesi var. Bazı geceler üstüme karabasan gibi çöktüğünde kulağımdaki küpeleri çıkartıp masanın üzerine bırakıyorum. Daha sonra uzun uzun seyrediyorum onları. Gövdesi beş yapraklı bir yonca ve bir yıldızdan oluşuyor. Açıkçası hayatı boyunca dört yapraklısını bulamamıŐ biri olarak beş yapraklısı çok Őanslı biriyimiŐim gibi hissettirdi. Belki de dünyanın en iyi anneannesine sahip olduğumu fısıldıyordur bu yonca bana. Tam ortasına kondurulmuŐ yıldız ise onun tek ve eŐsiz olduğunu...

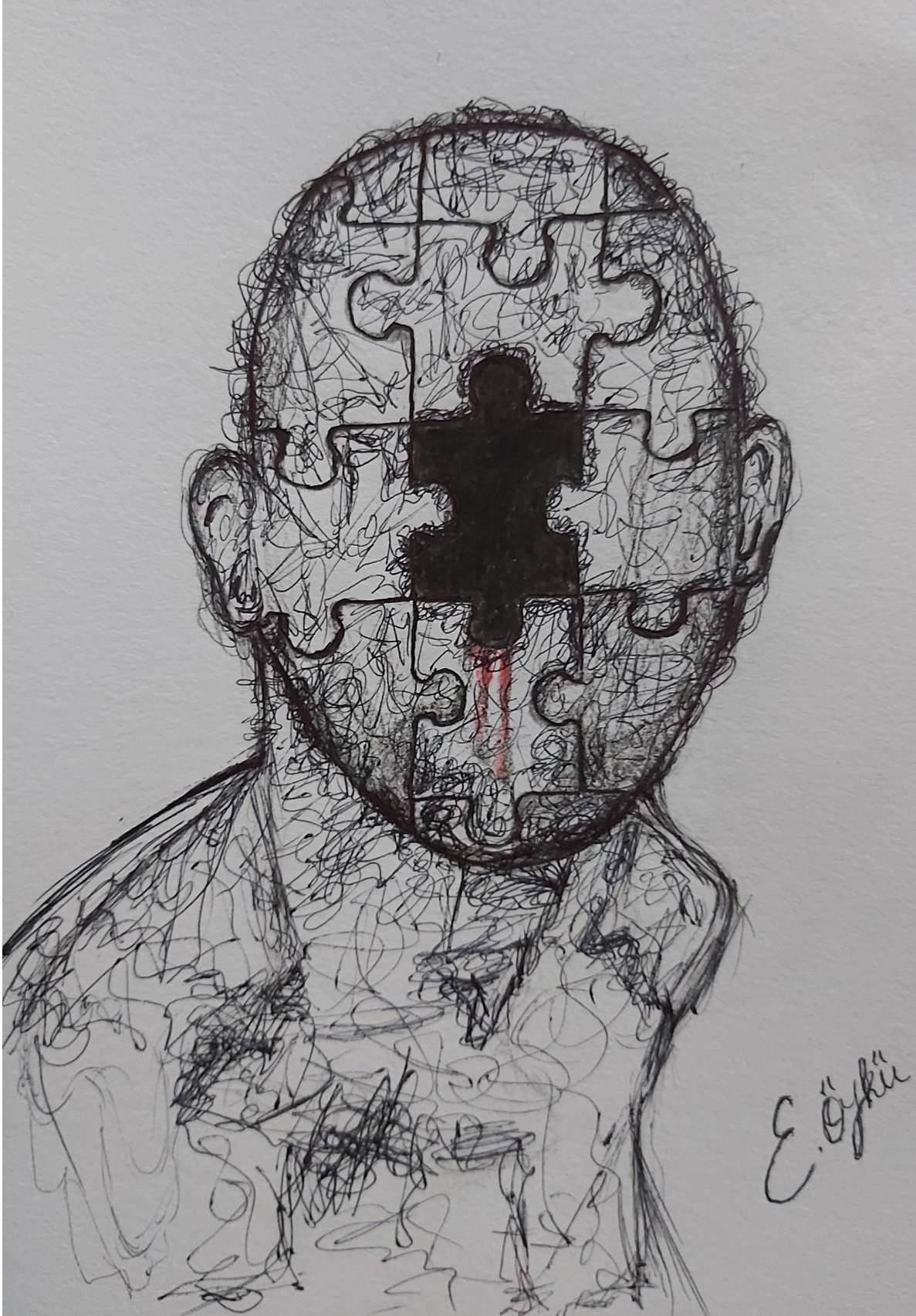

Ben onu çok sever(d)im. K peler kulağımdayken o da yanımdadır mesela. Eski eŐyalarda canlı hatıraların gizli olduğu neden söylenmedi bize? C zdanımda bir vesikalığı da var  stelik. Ayna ve cüzdan; sanırım bu ikisinden daha çok baktığı bir yer yok. Ben onu her zaman görebileceğim yerlere konumlandırımdı. Benim onu hatırlamaya ihtiyacım olmadı hiç; unutacak kadar uzak kalmadım ki ondan. Bence insan ölmekten değil de unutulmaktan korkmalı. Ben görüyorum ki ölenler değil unutulmalar kayboluyor.

Hikâyenin başına tekrar dönelim; ölüm ne zaman kayıptır  yleyse? Ölüm, bir çift k penin size hiçbir Şey fısıldamadığı yerde kayıptır. Şu masanın üzerindeki küpeler benimle konuŐmasaydı eğer ve benim gözümden bir damla yaş d Őmeseydi o zaman kaybederdim. O kaybolurdu; ben kaybederdim. Olur olmadık yerde ansızın elimin kulağıma gitmesi ve her gidiŐinde farklı bir zamana, farklı bir anıya dokunuŐum... Çoğu zaman kendimi kaybettiğim, dalıp gittiğim yerlerde onu buluŐum. Ben kaybetmemek için kaybolmaya razı olmuş zavallı bir sisim.

Eksik Parça

Çizer: Emine Öykü GÜNER

Edebiyat Kültür Sanat
raf

www.rafdergi.com

iletisim@rafdergi.com

[raf.dergi](https://www.instagram.com/raf.dergi)

[raf.dergi](https://www.x.com/raf.dergi)

